

Byla C-244/24 [Kaduna]ⁱ**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2024 m. balandžio 4 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rechtbank Den Haag, posėdžiaujantis Amsterdame (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. kovo 29 d.

Pareiškėjas:

P

Atsakovas:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pagrindinės bylos dalykas

Skundas dėl sprendimo grąžinti leidimą laikinai gyventi Ukrainoje turintį Nigerijos pilietį, kuris prasidėjus karui Ukrainoje pabėgo į Nyderlandus

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Direktyvos 2008/115/EB (Grąžinimo direktyva) ir sprendimų 2022/382 ir 2023/2409, kuriais įgyvendinama Direktyva 2001/55/EB (Laikinosios apsaugos direktyva), aiškinimas siekiant išsiaiškinti, ar *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (saugumo ir teisingumo valstybės sekretorius, toliau – valstybės sekretorius) 2024 m. vasario 7 d. galėjo priimti sprendimą grąžinti užsieniečių ir ar 2024 m. kovo 4 d. baigėsi užsieniečio laikinosios apsaugos galiojimo terminas

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Gražinimo direktyvos 6 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama priimti sprendimą gražinti tuo metu, kai užsienietis vis dar teisėtai yra valstybės narės teritorijoje?
2. Ar atsakymas į ankstesnį klausimą priklauso nuo to, ar sprendime gražinti yra nurodyta data, nuo kurios baigiasi teisėto buvimo šalyje terminas, ar ši data yra artimiausiu metu ir ar sprendimo gražinti teisinės pasekmės atsiranda tik po šios vėlesnės datos?
3. Ar sprendimo dėl pratęsimo 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pratęsimas taip pat taikomas trečiųjų šalių piliečių grupei, kurią valstybė narė jau įtraukė į Laikinosios apsaugos direktyvos taikymo sritį remdamasi įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta neprivaloma nuostata, net jei valstybė narė vėliau nusprendė nebeteikti laikinosios apsaugos šiai trečiųjų šalių piliečių grupei?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo: 2, 4 ir 77 straipsniai

SESV protokolas Nr. 25 dėl kompetencijos pasidalijimo

Deklaracija Nr. 18 dėl kompetencijos atskyrimo pagal 2007 m. gruodžio 13 d. deklaracijas dėl Sutarčių nuostatų, pridėta prie Lisabonos sutartį priėmusios Tarpvyriausybinės konferencijos Baigiamojo akto

2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (toliau – Laikinosios apsaugos direktyva): 4, 5, 6 ir 7 straipsniai

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (Gražinimo direktyva): 2 ir 6 straipsniai

2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (toliau – įgyvendinimo sprendimas): 1, 2, 7 ir 10 konstatuojamosios dalys, 1 ir 2 straipsniai

2023 m. spalio 19 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2409, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga (toliau – sprendimas dėl pratęsimo): 7 konstatuojamoji dalis ir 1 straipsnis

Nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija

1982 m. spalio 6 d. Sprendimas *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335

2008 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartis *Kozłowski*, C-66/08, nepaskelbta Rink., EU:C:2008:116

2013 m. gegužės 30 d. Sprendimas *Arslan*, C-534/11, EU:C:2013:343

2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:553

2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimas *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2032

Generalinio advokato M. Szpunar išvada byloje *Vokietija / Taryba*, C-600/14, EU:C:2017:296

Generalinės advokatės E. Sharpston išvada Nuomonės 2/15 (*Laisvosios prekybos susitarimas su Singapūru*) pateikimo procedūroje, EU:C:2016:992

Generalinio advokato P. Mengozzi išvada byloje *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:90

2017 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartis *Jafari*, C-646/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:138

2017 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartis *Mengesteab*, C-670/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:120

2018 m. birželio 19 d. Sprendimas *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465

2021 m. sausio 14 d. Sprendimas *TQ (Nelydimo nepilnamečio grąžinimas)*, C-441/19, EU:C:2021:9

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Vreemdelingenwet 2000 (2000 m. Įstatymas dėl užsieniečių, toliau – Vw): 8 ir 62a straipsniai

Vreemdelingenbesluit 2000 (2000 m. Nutarimas dėl užsieniečių): 3.1a straipsnis

Voorschrift Vreemdelingen 2000 (2000 m. Tarpministerinis nutarimas dėl užsieniečių, toliau – VV): 3.9a straipsnis

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pareiškėjas, gimęs 1994 m., turi Nigerijos pilietybę. Ukrainoje jis turėjo leidimą laikinai gyventi, kuris galiojo iki 2023 m. sausio 31 d. 2022 m. vasario 24 d. prasidėjus Rusijos karinei invazijai į Ukrainą, pareiškėjas pabėgo į Nyderlandus.

- 2 Atsižvelgdama į minėtą karinę invaziją, Taryba 2022 m. kovo 4 d. Įgyvendinimo sprendimo 2022/382, kuriuo įgyvendinama Direktyva 2001/55/EB, 2 straipsnyje nustatė, kad laikinoji apsauga pagal šią direktyvą turėtų būti suteikta Ukrainos piliečiams, asmenims be pilietybės ir trečiųjų šalių, išskyrus Ukrainą, piliečiams, kuriems iki 2022 m. vasario 24 d. Ukrainoje buvo taikoma tarptautinė apsauga arba lygiavertė nacionalinė apsauga, taip pat asmenims be pilietybės ir trečiųjų šalių, išskyrus Ukrainą, piliečiams, turintiems galiojantį nuolatinį leidimą gyventi, kurie negali saugiai ir ilgam laikui grįžti į savo kilmės šalį. Pareiškėjas nepriklauso asmenų, kuriems pagal įgyvendinimo sprendimą turi būti suteikta laikinoji apsauga, grupei.
- 3 Vis dėlto perkeldami direktyvą į nacionalinę teisę Nyderlandai pasinaudojo direktyvos 7 straipsnyje ir įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe įgyvendinimo sprendimą taikyti ir kitiems asmenims, įskaitant asmenis be pilietybės ir trečiųjų šalių, išskyrus Ukrainą, piliečius, kurie teisėtai gyveno Ukrainoje iki 2022 m. vasario 24 d. ir negali saugiai ir ilgam laikui grįžti į savo kilmės šalį ar regioną (saugios kilmės šalies nustatymas). 2022 m. kovo 30 d. raštu valstybės sekretorius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo antrajai kolegijai paaiškino, kad jis ketina plačiai taikyti direktyvą ir pasinaudoti šia galimybe išplėsti laikinąją apsaugą, kad ji apimtų ir trečiųjų šalių piliečius, kurie 2022 m. vasario 23 d. turėjo leidimą laikinai gyventi Ukrainoje (toliau – neprivaloma asmenų grupė), ir netaikyti šiai grupei saugios kilmės šalies nustatymo kriterijaus.
- 4 2022 m. liepos 18 d. raštu valstybės sekretorius informavo antrąją kolegiją, kad 2022 m. liepos 19 d. bus nutrauktas tolesnis laikinosios apsaugos teikimas neprivalomai asmenų grupei. Laikinoji apsauga grupei priklausantiems asmenims, kuriems tuo metu ji jau buvo suteikta, baigiasi 2023 m. kovo 4 d. 2023 m. vasario 10 d. raštu antrajai kolegijai valstybės sekretorius nurodė, kad pratęsia neprivalomos asmenų grupės laikinąją apsaugą iki 2023 m. rugsėjo 4 d. Todėl į neprivalomą asmenų grupę pateko tik asmenys be pilietybės arba trečiųjų šalių piliečiai, kurie 2022 m. vasario 23 d. turėjo galiojantį leidimą laikinai gyventi Ukrainoje ir iki 2022 m. liepos 19 d. buvo užsiregistravę Nyderlandų gyventojų registre.
- 5 2022 m. rugpjūčio 17 d. valstybės sekretorius iš dalies pakeitė VV – įtraukė naują nuostatą, 3.9a straipsnį. Šiuo pakeitimu į VV buvo įtrauktas 4 punkte minėtų raštų antrajai kolegijai turinys.
- 6 Pareiškėjas gyventojų registre įregistruotas 2022 m. birželio 1 d., todėl jam taikoma Laikinosios apsaugos direktyvos teikiama apsauga. Vadovaudamasis 2022 m. kovo 30 d. raštu antrajai kolegijai, valstybės sekretorius neatsižvelgė į tai, ar pareiškėjas galėtų saugiai ir ilgam laikui grįžti į Nigeriją.
- 7 2023 m. rugpjūčio 24 d. valstybės sekretorius nusprendė nuo 2023 m. rugsėjo 4 d. nutraukti pareiškėjo laikinąją apsaugą pagal Laikinosios apsaugos direktyvą.

- 8 2023 m. spalio 19 d. Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2023/2409 Taryba pratęsė atitinkamų perkeltųjų asmenų laikinąją apsaugą vieniems metams iki 2025 m. kovo 4 d.
- 9 Valstybės sekretorius atšaukė savo 2023 m. rugpjūčio 24 d. sprendimą po to, kai *Verwaltungsstreitsachenabteilung des Raad van State* (Valstybės Tarybos Administracinių bylų skyrius, toliau – Administracinių bylų skyrius) 2024 m. sausio 17 d., nagrinėdamas apeliacinį skundą panašioje byloje (ECLI:NL:RVS:2024:32), nusprendė, kad valstybės sekretorius negalėjo nuo 2023 m. rugsėjo 4 d. nutraukti neprivalomos asmenų grupės laikinosios apsaugos. Savo sprendime Administracinių bylų skyrius taip pat nurodė, kad neprivalomos asmenų grupės laikinoji apsauga pagal įstatymą baigsis 2024 m. kovo 4 d. Valstybės sekretorius apie tai informavo pareiškėją 2024 m. sausio 24 d. raštu.
- 10 2024 m. vasario 7 d. pranešimu valstybės sekretorius paskelbė sprendimą gražinti. Šiame sprendime jis rėmėsi 2024 m. sausio 17 d. Administracinių bylų skyriaus sprendimu, pagal kurį pareiškėjo teisėtas buvimas šalyje pagal įstatymą baigiasi 2024 m. kovo 4 d. Buvo nurodyta, kad pareiškėjas privalo išvykti iš Europos Sąjungos teritorijos ir tam jam suteikiamos keturios savaitės.
- 11 Sprendimą gražinti pareiškėjas apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 12 Pareiškėjo teigimu, sprendimas gražinti buvo priimtas anksčiau laiko. Be to, jis yra neteisėtas, nes trečiųjų šalių piliečių, tokių kaip pareiškėjas, laikinoji apsauga bet kuriuo atveju tęsiasi iki 2025 m. kovo 4 d. Pareiškėjas savo teisę gyventi šalyje tiesiogiai kildina iš Sąjungos teisės taikymo. Kadangi jis jau priklausė asmenų grupei, kuriai taikoma Laikinosios apsaugos direktyva, 2023 m. spalio 19 d. Sprendimu dėl pratęsimo jam taip pat buvo pratęsta laikinoji apsauga. 2024 m. sausio 17 d. Administracinių bylų skyriaus priimtas sprendimas grindžiamas neteisingu Laikinosios apsaugos direktyvos nuostatų aiškinimu. Kadangi jam vis dar taikoma laikinoji apsauga, sprendimas gražinti negalėjo būti priimtas.
- 13 Valstybės sekretorius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui tvirtina, kad laikinoji apsauga pagal įstatymą nustojo galioti 2024 m. kovo 4 d., kaip išsamiai nurodyta Administracinių bylų skyriaus sprendime. Pareiškėjo pateikti argumentai iš esmės sutampa su Administracinių bylų skyriui pateiktais argumentais.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Pirmasis ir antrasis klausimai: ar sprendimas grąžinti priimtas per anksti?

- 14 Valstybės sekretorius sprendimą priėmė 2024 m. vasario 7 d., nors tuo metu pareiškėjas vis dar teisėtai gyveno šalyje pagal Laikinosios apsaugos direktyvą. Atsakymas į klausimą, ar sprendimas dėl to buvo priimtas per anksti, *Rechtbank* (apylinkės teismas) nuomone, nėra toks vienareikšmiškas, kad dėl jo negalėtų kilti pagrįstų abejonių.
- 15 Grąžinimo direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje. Grąžinimo direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje (Nyderlanduose perkelta Vw 62a straipsnio 1 dalimi) nustatyta, kad sprendimas grąžinti priimamas, jei trečiosios šalies pilietis neteisėtai yra teritorijoje. Šio straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad šia direktyva valstybėms narėms neužkertamas kelias priimti sprendimą užbaigti teisėtą buvimą šalyje kartu su sprendimu grąžinti. Remiantis šiais straipsniais, galima daryti prielaidą, kad neteisėtas buvimas šalyje turi būti nustatytas vėliausiai iki sprendimo grąžinti priėmimo. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad sprendimas grąžinti negali būti priimtas tol, kol nenustatytas neteisėtas buvimas šalyje.
- 16 Šį aiškinimą *Rechtbank* grindžia Sprendimo *Gnandi* 59 punktu, pagal kurį sprendimas grąžinti gali būti priimtas iškart, kai atmetamas (tarptautinės apsaugos prašymas), arba kartu su juo tame pačiame administraciniame akte gali būti priimtas ir sprendimas grąžinti. Tokios pat nuomonės laikosi ir generalinis advokatas P. Mengozzi savo išvadoje toje byloje. Savo išvados 49 punkte jis aiškiai nurodo, kad trečiųjų šalių piliečiai, kurių buvimas šalyje nėra neteisėtas arba kuriems taikytinos minėtos išimtys, iš principo nepatenka į šioje direktyvoje numatytų procedūrų taikymo sritį tol, kol išlieka šios išimties taikymą pagrindžiančios priežastys. Be to, generalinio advokato kelis kartus cituojamame Sprendime *Arslan*, regis, taip pat daroma tokia išvada. Iš to sprendimo 48 ir 49 punktų galima daryti išvadą, kad Grąžinimo direktyva trečiosios šalies piliečiui netaikoma tol, kol jis vis dar teisėtai yra valstybės narės teritorijoje.
- 17 Vadinas, galima daryti prielaidą, kad valstybės sekretorius 2024 m. vasario 7 d. neturėjo teisės priimti sprendimo grąžinti, nes tuo metu pareiškėjas vis dar teisėtai gyveno šalyje. Taigi šis sprendimas veikiausiai buvo priimtas per anksti.
- 18 Vis dėlto buvo rimtų priežasčių priimti sprendimą dėl pareiškėjo grąžinimo tokia tvarka. 2024 m. sausio 17 d. sprendime Administracinių bylų skyrius ne tik nustatė, kad 2024 m. kovo 4 d. leidimas gyventi šalyje pagal Laikinosios apsaugos direktyvą nustoja galioti pagal įstatymą, bet ir konstatavo, kad valstybės sekretorius turi nuspręsti, kaip informuoti atitinkamus užsienio piliečius. Atsižvelgdamas į teisinę apsaugą, valstybės sekretorius nusiuntė informacinį laišką neprivalomai asmenų grupei ir nusprendė sprendimus grąžinti priimti dviem etapais – 2024 m. vasario 7 d. ir 2024 m. vasario 23 d. Taip užsieniečiai buvo iš

anksto informuoti apie teisėto buvimo šalyje pasibaigimo pasekmes ir turėjo šiek tiek daugiau laiko apeliaciniams skundams pateikti. Tai, kad sprendimas grąžinti buvo priimtas likus kelioms savaitėms iki dienos, kurią, kaip nusprendė valstybės sekretorius, baigiasi teisėtas buvimas šalyje, *Rechtbank* nuomone, taip pat gali būti pagrįsta, nes valstybė narė privalo kuo skubiau išsiųsti užsieniečių iš šalies, kaip matyti iš Sprendimo *TQ 79* ir 80 punktų.

- 19 Be to, iš paties sprendimo grąžinti matyti, kad jo pasekmės atsiranda tik tada, kai nebelieka teisėto buvimo šalyje. Sprendime aiškiai nurodyta, kad nuo 2024 m. kovo 5 d. pareiškėjas nebeturi leidimo gyventi Nyderlanduose ir kad terminas išvykti iš šalies pradedamas skaičiuoti tik nuo šios datos. Nuo tada taikoma Grąžinimo direktyva. Kita vertus, bet kokie apeliaciniai skundai turėjo būti pateikti per keturias savaites nuo sprendimo priėmimo dienos, o ne per keturias savaites nuo 2024 m. kovo 4 d.

Trečiasis klausimas: ar 2024 m. kovo 4 d. laikinoji apsauga nustojo galioti pagal įstatymą?

- 20 Valstybės sekretoriaus nuomone, pagal Laikinosios apsaugos direktyvą suteikta laikinoji apsauga nustojo galioti 2024 m. kovo 4 d. Jis remiasi 2024 m. sausio 17 d. Administracinių bylų skyriaus sprendimu.
- 21 Tame sprendime Administracinių bylų skyrius išdėstė toliau nurodytus argumentus. Nyderlandai iš pradžių pasirinko plačiai taikyti Laikinosios apsaugos direktyvą. Dėl šios priežasties Nyderlandai taikė įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalies neprivalomą nuostatą, kad laikinąją apsaugą suteiktų ir neprivalomai asmenų grupei. Šiai asmenų grupei visapusiškai taikoma Laikinoji apsaugos direktyva. Todėl apsaugos trukmė turi būti grindžiama šios direktyvos 4 straipsniu. Laikinoji apsauga negali būti nutraukta bet kuriuo metu pagal nacionalinę teisę. Remiantis direktyvos 4 straipsnio nuostatomis, laikinoji apsauga šiai asmenų grupei negalėjo būti nutraukta iki 2023 m. rugsėjo 4 d. Šio straipsnio 1 dalies formuluotė neleidžia daryti prielaidos, kad neprivalomos asmenų grupės laikinoji apsauga gali būti vertinama kitaip nei kitų perkeltųjų asmenų grupių, kurioms suteikiama laikinoji apsauga. Taigi, Administracinių bylų skyriaus nuomone, lemiamą reikšmę turi tai, kad automatinis laikinosios apsaugos pratęsimas pagal Laikinosios apsaugos direktyvą nereikalauja atskiro sprendimo.
- 22 Administracinių bylų skyriaus vertinimu, kitokia padėtis yra laikinosios apsaugos pratęsimo nuo 2024 m. kovo 4 d. iki 2025 m. kovo 4 d. atveju. Abiejose 4 straipsnio dalyse kalbama apie skirtingas aplinkybes. Pirmojoje dalyje reglamentuojama pirminė trukmė ir jos automatinis pratęsimas. Ši situacija numatyta įgyvendinimo sprendime.
- 23 Antroji dalis susijusi su nauju pagrindu, kai Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, iš naujo nagrinėja, ar vis dar yra pagrindas suteikti laikinąją apsaugą. Tai nustatyta sprendime dėl pratęsimo perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos. Remdamasis sprendimu dėl pratęsimo, Administracinių bylų skyrius daro išvadą,

kad pratęsimas kitiems asmenims taikomas tik tiek, kiek valstybės narės tuo metu vis dar taiko neprivalomą nuostatą. Visgi Nyderlanduose yra kitaip: nuo 2022 m. liepos 19 d. Nyderlandai nebeteikia laikinosios apsaugos pagal neprivalomą nuostatą trečiųjų šalių piliečiams, išskyrus ukrainiečius, kurie tuo metu dar nebuvo užsiregistravę gyventojų registre. Todėl neprivalomos asmenų grupės laikinoji apsauga pagal įstatymą baigiasi 2024 m. kovo 4 d. Šiuo atžvilgiu Administracinių bylų skyrius remiasi sprendimo dėl pratęsimo 1 straipsniu, pagal kurį perkeltųjų asmenų iš Ukrainos laikinoji apsauga pratęsiama vieniems metams iki 2025 m. kovo 4 d. pagal įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnį. Kadangi sprendimas dėl pratęsimo priimtas po 2022 m. liepos 19 d., šio sprendimo 1 straipsnis ir jame numatytas pratęsimas iki 2025 m. kovo 4 d. netaikomas neprivalomai asmenų grupei. Administracinių bylų skyrius tokį aiškinimą grindžia 2023 m. rugsėjo 19 d. Komisijos pasiūlymu dėl sprendimo dėl pratęsimo¹. Šio pasiūlymo aiškinamajame memorandume, visų pirma 2 išnašoje, įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalies neprivaloma nuostata neminima. Tuo remdamasis Administracinių bylų skyrius daro išvadą, kad įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalis yra susijusi su sprendimu dėl pratęsimo tik ta apimtimi, kuria valstybės narės šią nuostatą taiko tuo metu, kai Taryba priima sprendimą dėl pratęsimo.

- 24 *Rechtbank* nuomone, kyla pagrįstų abejonų, ar Administracinių bylų skyrius teisingai išaiškino Sąjungos teisę.
- 25 Iš esmės, kai Europos Sąjunga ir valstybės narės turi pasidalijamąją kompetenciją tam tikroje srityje, valstybės narės nebegali naudotis kompetencija šioje srityje, kai tik Europos Sąjunga pasinaudoja kompetencija. Tai numatyta SESV 2 straipsnio 2 dalyje, SESV protokole Nr. 25 dėl kompetencijos pasidalijimo ir Deklaracijoje Nr. 18 dėl kompetencijos atskyrimo. Savo išvadoje byloje *Vokietija / Taryba* generalinis advokatas M. Szpunar nurodo, kad valstybės narės nebegali imtis veiksmų, jei ir tiek, kiek Europos Sąjunga pasinaudoja kompetencija leisti teisės aktus ir priimti privalomus aktus tam tikroje srityje. Generalinės advokatės E. Sharpston išvados Nuomonės 2/15 pateikimo procedūroje 61 punkte ši „pirmumo teisė“ aiškinama taip: „kiekviena pasidalijamosios kompetencijos sritis priskirta arba Europos Sąjungai, arba valstybėms narėms. Tarpinių neapibrėžtų situacijų negali būti“. Iš SESV 4 straipsnio 2 dalies j punkto ir 77 straipsnio matyti, kad prieglobsčio ir imigracijos klausimai priskiriami pasidalijamajai kompetencijai. Tai reiškia, kad valstybės narės negali imtis veiksmų tam tikroje prieglobsčio ir imigracijos srityje, jei Europos Sąjunga naudoja kompetenciją šioje srityje.
- 26 Atsižvelgdamas į tokį kompetencijos pasidalijimą, *Rechtbank* negali remtis Administracinių bylų skyriaus atliktu neprivalomos asmenų grupės ir kitų grupių atskyrimu dėl laikinosios apsaugos trukmės. Nyderlandai pritaikė įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalies neprivalomą nuostatą trečiųjų šalių piliečių,

¹ Pasiūlymas dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pratęsiama įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga (COM(2023) 546 final)

turinčių leidimą laikinai gyventi Ukrainoje ir atvykusių į šalį iki 2022 m. liepos 19 d., grupei. Pareiškėjas priklauso šiai grupei. Ši asmenų grupė pagal 7 straipsnį visiškai patenka į Laikinosios apsaugos direktyvos taikymo sritį. Kaip aiškiai nurodyta šios direktyvos 7 straipsnio formuluotėje, tai yra „šioje direktyvoje“ numatytos laikinos apsaugos taikymo sritis.

- 27 Šios formuluotės pirminiame pasiūlyme nebuvo, tačiau vėliau Europos Parlamento siūlymu ji buvo įtraukta, pateikiant tokį paaiškinimą: „Kitų asmenų, kuriems valstybės narės siūlo laikinąją apsaugą, grupėms turėtų būti taikomos tos pačios taisyklės, kaip ir asmenims, kuriems taikomi Europos Sąjungos teisės aktai.“² Šis papildymas pateiktas po diskusijų dėl pasiūlymo, kuriose Vokietijos delegacija suabejojo, ar kitos direktyvos nuostatos, įskaitant nuostatas dėl trukmės, bus taikomos, jei valstybės narės įgyvendins direktyvos 7 straipsnį. Airijos delegacija pageidavo papildyti nuostatą, kad šiuo atveju būtų taikoma nacionalinė teisė³. Tarybai pasiekus susitarimą⁴, Airijos pasiūlymas nebuvo priimtas, tačiau į 7 straipsnį buvo įtraukta formuluotė „šioje direktyvoje“.
- 28 Laikinosios apsaugos direktyvos 7 straipsnį *Rechtbank* supranta taip, kad apsauga, kurią valstybės narės gali suteikti papildomų grupių perkeltiesiems asmenims pagal šią nuostatą, turi atitikti kitas direktyvos nuostatas, įskaitant nuostatas dėl apsaugos trukmės. Tai reiškia, kad Laikinosios apsaugos direktyvos 4 ir 6 straipsniuose privalomai ir išsamiai reglamentuojama jos trukmė ir galimybės tai trukmei pasibaigus ir asmenų, kuriems valstybės narės suteikė tokią apsaugą pagal neprivalomą nuostatą, grupėms. Taigi, jei valstybės narės suteikė laikinąją apsaugą pagal direktyvos neprivalomą nuostatą, jos galiojimas gali baigtis tik pasibaigus jos ilgiausios trukmės laikotarpiui arba anksčiau, jei Taryba nusprendžia ją užbaigti. Vadinasi, valstybės narės neturi savarankiškų įgaliojimų atšaukti sprendimus dėl laikinosios apsaugos suteikimo pagal neprivalomą nuostatą ir šiai asmenų grupei. Sąjungos teisės aktų leidėjas pasinaudojo teise nustatyti šios apsaugos trukmę visiems asmenims, kuriems taikoma Laikinosios apsaugos direktyva.
- 29 *Rechtbank* nemato pagrindo daryti prielaidą, kad tai pasikeičia dėl Tarybos sprendimo pratęsti laikinosios apsaugos trukmę iki 2025 m. kovo 4 d. Sprendime dėl pratęsimo taip pat neišskiriamos atskiros asmenų grupės. Pagal formuluotę 1 straipsnis susijęs su laikinąja apsauga perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos pagal įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnį. Tai apima ir tos nuostatos 3 dalyje nurodytą neprivalomą asmenų grupę. Tad asmenų grupei, kuriai pagal

² Pranešimas dėl 2001 m. vasario 28 d. pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikinąją apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (A5-0077/2001).

³ 2001 m. vasario 16 d. Tarybos dokumentas 6128/01 (ASILE 15).

⁴ 2001 m. gegužės 18 d. Tarybos dokumentas 8964/01 (ASILE 28).

neprivalomą nuostatą taikoma Laikinoji apsaugos direktyva, taip pat taikomas sprendimas dėl pratęsimo.

- 30 Įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnyje išvardytas skirtingas asmenų grupes sunku atskirti atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirma. Atrodo, kad toks atskyrimas taip pat pažeidžia 27 punkte nurodytą pirmumo teisę, pagal kurią valstybė narė negali naudotis kompetencija tam tikroje srityje, jei ir tiek, kiek ją vykdo Europos Sąjunga. Kadangi Europos Sąjunga pasinaudojo kompetencija nustatyti laikinosios apsaugos trukmę, akivaizdu, kad valstybės sekretorius neturi teisės priimti nuo direktyvos nukrypstančios laikinosios apsaugos trukmės nuostatos, atsižvelgiant į neprivalomos nuostatos, kuri pati savaime nėra privaloma, taikymą ir saugios kilmės šalies nustatymo netaikymą. Pirma pateiktas aiškinimas taip pat atitinka Komisijos pasiūlymo dėl sprendimo dėl pratęsimo pagrindimą, pagal kurį Laikinosios apsaugos direktyva turėtų užtikrinti, kad sprendimo dėl pratęsimo priėmimo metu Europos Sąjungoje prieglobstį gavusiems asmenims būtų taikomi tie patys standartai ir vienodos teisės (žr. pasiūlymo 5 punktą). Direktyvoje numatyta skirtinga laikinosios apsaugos trukmė skirtingoms perkeltųjų asmenų grupėms neatrodo su tuo suderinama.
- 31 *Rechtbank* taip pat abejoja dėl Administracinių bylų skyriaus pateikto Laikinosios apsaugos direktyvos nuostatų aiškinimo. Administracinių bylų skyrius savo sprendime teigia, kad Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalys iš esmės skiriasi: 1 dalyje kalbama apie automatinį pratęsimą, todėl atskiro vertinimo atlikti nereikia, o pagal 2 dalį (pratęsimas po atitinkamo Tarybos sprendimo) reikia atlikti naują vertinimą. *Rechtbank* neaišku, kodėl remiantis tuo, kad pagal 4 straipsnio 2 dalį suteiktai laikinajai apsaugai pratęsti reikalingas Tarybos sprendimas, galima daryti išvadą, kad valstybės narės taip pat turi iš naujo įvertinti naudos gavėjų grupę. Atsižvelgiant į šio straipsnio ir sprendimo dėl pratęsimo 1 straipsnio formuluotes, galima teigti, kad tik Taryba turi nuspręsti, ar apsauga turėtų būti pratęsta asmenų grupei, kuriai tuo metu jau buvo suteikta apsauga, t. y. įskaitant asmenų grupę, kuriai Nyderlandai pagal neprivalomą nuostatą taikė Laikinosios apsaugos direktyvą.
- 32 *Rechtbank* nemato pagrindo tvirtinti, kad valstybės narės turi teisę keisti naudos gavėjų grupę pirma minėtoje situacijoje. Nepasikeitė nei grupės, kuriai pagal neprivalomą nuostatą buvo taikoma Laikinosios apsaugos direktyvos apsauga, nei grupės, kuriai ši direktyva buvo taikoma tiesiogiai, padėtis. 2022 m. kovo 19 d. valstybės sekretorius neprivalomą nuostatą taikė plačiai ir šioje situacijoje laisva valia atsisakė saugios kilmės šalies nustatymo. Todėl akivaizdu, kad jam teks atsakomybė už šios grupės priėmimo pasekmes. Sprendimo dėl pratęsimo pasiūlymo aiškinamajame memorandume nurodyta, kad šiuo sprendimu laikinoji apsauga vieniems metams pratęsiama konkrečiai asmenų grupei, kuriai ji jau taikoma (5 psl.). Tai apima pareiškėją ir kitus neprivalomai asmenų grupei priklausančius asmenis.
- 33 *Rechtbank* taip pat neįtikina 2024 m. sausio 17 d. sprendime pateikta Administracinių bylų skyriaus nuoroda į pasiūlymo dėl sprendimo pratęsti

procedūrą 2 išnašą. Šioje išnašoje neminima įgyvendinimo sprendimo 2 straipsnio 3 dalis. Remdamasis tuo, Administracinių bylų skyrius padarė išvadą, kad šis straipsnis sprendimui dėl pratęsimo taikytinas tik tiek, kiek valstybės narės jį taikė tuo metu, kai Taryba priėmė sprendimą dėl pratęsimo. Tai, kad Komisija nepaminėjo 2 straipsnio 3 dalies, yra gana akivaizdu, nes šioje dalyje kalbama tik apie grupę asmenų, kuriems Taryba pirmiausia suteikė laikinąją apsaugą. Neprivaloma nuostata skirta būtent valstybių narių sukurtoms grupėms, t. y. Nyderlandų atveju – trečiųjų šalių piliečių, turinčių teisę laikinai gyventi Ukrainoje ir atvykusių į šalį iki 2022 m. liepos 19 d., grupei.

- 34 *Rechtbank* nuomone, yra pagrindo manyti, kad, teisingai aiškinant Sąjungos teisę, grupei, kuri buvo įtraukta į Laikinosios apsaugos direktyvos taikymo sritį pagal neprivalomą nuostatą, taip pat taikomas sprendimas dėl pratęsimo, todėl ji turi teisę į laikinąją apsaugą pagal šią direktyvą iki 2025 m. kovo 4 d. Vis dėlto 2024 m. sausio 17 d. skyriaus sprendimas yra priešingas.

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą skubos tvarka

- 35 Galima daryti prielaidą, kad į pateiktus prejudicinius klausimus nebus spėta atsakyti įprasta tvarka, kol nepasibaigė laikinosios apsaugos ilgiausios trukmės laikotarpis. Todėl *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje skubos tvarka. *Rechtbank* nuomone, šios bylos aplinkybės reikalauja, kad ji būtų išnagrinėta skubiai, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį. Užsitęsęs neaiškumas dėl procedūros rezultatų gali pakenkti apsaugos sistemos, nustatytos Laikinosios apsaugos direktyvoje, veikimui. Šiuo klausimu *Rechtbank* remiasi Teisingumo Teismo pirmininko nutartimis bylose *Mengesteab*, *Kozłowski* ir *Jafari*.